ANTONII MEDI RAGVSINI

QVÆDAM ANIMADVERSIONES

in Prædicabilia Porphyrij,

In quibus probatur plura esse errata, quàm verba si cum puritate Philosophiæ Aristoteles conferantur.

Quæ puritas à nemine vnquàm intelligetur Prædicabilibus Porphyrij non explosis.

CVM PRIVILEGIO.

QVAM ADMIRABILE

DOMINE, DOMINVS NOSTER

EST NOMEN TVVM.

VENETIIS, Apud Franciscum Barilettum. 1600.

Superiorum permissu.

PERILLVSTRI

DOMINO IOANNI VINCENTIO PINELLO.

Antonius Medus. S. P. D.

OSTQVAM tuo singulari iudicio misi meam expositionem in septimum Metaphysicæ, & ponderandam, & exhibendam, & transmittendam, quàm doctissimis tuis familiaribus etiam ad remotiores partes terrarum magnopere cupiens venustatem philosophiæ Aristotelis è tenebris, quibus ipso communi modo philosophandi iacet obruta aliquo modo eruere, ut tandem aliquando huic

nostro sæculo tam nobile donum à benignissimo Deo hominibus datum incipiat in studiosorum animis resplendere: totum me ad studium Logicæ Aristotelis contuli, vt passim ea, quæ ijs nostris conatibus opportuniora essent videnda vel exponerem, vel aliquo modo studiosis, pro mea tenuitate, nota facerem. Ac primum omnium suscepi discutiendum Porphyrij opusculum, quia communiter, & Logicæ, & vniuersæ Philosophiæ præponitur. Cuius auctoris lectio tanquam omnium hominum communis inimici summum in me contra ipsum odium excitauit. Nam ipsum procul dubio animaduerti in scholis philosophiæ Aristotelis magna damna intulisse. Ex illa enim, quantacunque sit, in me puræ philosophiæ Aristotelis cognitione, dum lego philosophantes, illos video Aristotelem quærentes sine fine laboribus torqueri. Ac quo magis putant se ad ipsum accedere, eò magis ab ipso ita reperi recessisse, vt secundum communem modum philosophandi nemo adhuc puritatem philosophiæ Aristotelis nouerit, neque eiusmodi conatibus nosse potuerit. Quorum summa caussa est prima auctoritas, quæ in scholis ita inueterauit ipsorum Prædicabilium, vt nisi quod prius Porphyrius annuat, nec ipsi Aristoteli sit indubita fides. Quæ quidem prædicabilia tot erratis cognoui vndique redundare, & vbique sic ineptum modum

philo-

philoſophandi, vt præ tædio illa noluerim notare, quæ notanda erant [illegible] a parte, quæ de communitatibus, & [illegible] ſs ab ipſo appellantur. Et quia vnicuique paullo philoſophiæ ſtudioſiori ſine mea expoſitione patebunt. Et quia nolui Lectori moleſtus eſſe ſicut, & ille mihi moleſtus fuit, & quia tandem illa errata à me notata ſufficientia mihi viſa ſunt, ut ruditatem prædicabilium oſtendant, & omnino illam ſummam eorum autoritatem adimant, & denique vt illorum autorem ob damna illata tanquam vniuerſalem omnium philoſophiæ ſtudioſorum inimicorum merito odio proſequãtur, & e ſcholis expellentes obliuioni tradant ſempiternæ. Cum igitur hæc noſtra contra Porphyrium quam primum cuperem ad doctiſſimos quoque peruenire, nullus mihi occurrit ad id præſtandum te præſtantior, homo doctiſſimus, & qui tantum propter animi ſui cultum philoſophatur. Cuius nobilitatem intellectus ex morum integritate licet nobis viciſſim argumentari. Ob has, & alias quam plurimas cauſſas nullum te iudicaui aptiorem, cui has meas qualicunque currenti ſtylo elaboratas lucubrationes dedicarem. Quod quidem Opuſculum licet parum mole videatur, non dubito tamen quin tibi ſit gratum futurum. Memini enim in Colloquio noſtro, quàmuis quædam pauca à me contra Porphyrium dicta tibi mira viſa fuiſſe. Quid nunc

tandem videbitur, quando illum ante, te priusquàm arte vllum alium prostratum ostendo, & exter maximo nullum omnino faceo? In tuorum igitur doctissimorum tibi familiarium numero istuc Patauij, in quibus est meus carissimus affinis Dominus Traianus Radulouich, sicut tibi sunt nobilissima studia loco maximè propinqua; sic & proximos futuros arbitror, à quibus de ijs nostris iudicium sis efflagitaturus, meq; de tuo iudicio, quem ego quanti facio puto te nosse, quam primum certiorem facturus. Quæ quidem omnia nostra semper summittimus certissimo iudicio, censuraque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ; præsertim verò de illa præclarè merito eius visibili capiti Clementi Octauo Summo Pontifici, quem Clementissimus Deus diu Ecclesiæ suæ Sanctæ seruet incolumem.

Ragusio 10. Kal. Septembris anni 1599.

ANTONII MEDI ANIMADVERSIONES

In Prædicabilia Porphyrij.

In vniuersum eius Opusculum. Capvt I.

ON dubito, quin hæc nostra non modo quia noua, sed etiam, vt quàm humanissimè dicam, quia communi modo philosophandi per tot sæcula iam vsu scholarum approbato, & contrito, sint primo aspectu vt insolita, ita odiosa videnda. Quis enim æquo animo feret contradicere Porphyrio, Alexandro, & in vniuersum, communi modo philosophandi? Quid, si amplius dicerem, oportere nomen Porphyrij omnino è scolis ita delere ut scholæ candorem philosophiæ Aristotelis percipiant, & illum tanquàm sacrilegium habere, qui pulchritudinem Philosophię Aristotelis sic deturpauit, confudit, & tenebris offudit, vt per tot sæcula sub eius nugis ita delitescat, vt quò magis eius vanis vniuersalibus quæratur, eò densioribus tenebris adeò offundatur, vt ipsa philosophia Aristotelis, quæ suis in partibus ordinatissimè disposita est, infinito labore, secundum commu-

communem modum philoſophandi, in ſua puritate minimè cognoſcatur? Quid, ſi liberè faterer quæcunque pro expoſitione philoſophiæ naturalis, & Logicæ ipſius Ariſtotelis iuxta dictum communem modum ſcripta ſunt perinde putanda eſſe, ac ſi non eſſent ſcripta ad nitorem philoſophiæ Ariſtotelis cognoſcendum? Ecquis ea, quæ quodammodo cunctis aduerſantur, odio non proſequatur? Ecquis ea benignis auribus audiat, quæ ſunt & contra primas impreſsiones eorum, qui ipſimet iudices in cauſſa ſunt, & contra eorundem tàm perennem habitum, qui eſt altera natura? Hunc accedit, durum eſſe ſibimetipſi contradicere, licèt aliquis etiam primo aſpectu ui ipſius rationis verum dicere cogi videatur. Verum quoniam tanta vis eſt veritatis, vt omnia vincat, cum vero verum ſemper, & vbique conſentaneum ſit, & æque ac ignis quò magis excutitur, eò magis ſplendeat. Et quia inter omnes, qui in puris naturalibus philoſophati ſunt, tanta eſt auctoritas Ariſtotelis, vt ego ſolus cum hoc uno magiſtro, & cum ipſa ueritate aduerſas quo ſuis Ariſtotelis diſcipulos poſſim in certamen forti animo fidenter prodire, ſi tamen certamen dicendum eſt, has noſtras cogitationes diſcutiendas exhibere quàm eminentisſimis ſapientiam profitentibus. Qui tametſi partes ſint huius cauſſæ, nullum tamen inconueniens erit eoſdem & iudices eſſe. Nec verò hic locum habet ab humanis legibus non permitti, vt idem poſſit eſſe & pars, & iudex, & patronus: Nam hoc meritò factum eſt, cum lex ſit hominum, qui varijs animi perturbationibus huc, illucque à ueritate plerunque aguntur. At mihi res eſt cum egregijs uiris;
hoc

hoc est, cum nobilissimo genere hominum, quorum actiones in contemplatione mentis versantur, quos Aristoteles appellat Metaphysicos, primos Philosophos, sapientes; & Theologos, & quos ubique præcœteris extollit, & summis laudibus exornat: quorum quidem vita est quodammodo communis cum Angelis cœlestibus. Qui quidem etsi partes sunt huiusce controuersiæ; nihil tamen impedit, quominus sint etiam iudices, cum finis & bonum ipsorum ipsum uerum sit. Quare non dubito, quin hos eosdem & iudices, & summos patronos sim habiturus. In expositione nostra duodecimi; & septimi libri Metaphysicorum dixi communem modum philosophandi, qui est in usu scolarum ex duabus philosophijs Aristotelis, & Platonis esse compositum in præcipuis principijs inuicem contradicentibus, quæ fieri non potest, vt concordentur. Qui quamuis reipsa magis est Platonis, quàm Aristotelis; nomine tamen magis est Aristotelis, quam Platonis: nunc uerò id melius considerans, dico, nec esse Aristotelis, nec Platonis, sed quendam tertium, nec apud omnes hunc vnum, & eundem. Sed (ut dixi) quia ex contrarijs permixtus, ideò pro acumine ingenij philosophantium uariè à varijs compositus. Itaque fit, ut quot sunt auctores, qui strictius philosophantur, tot modi philosophandi in scholis de mente uniuscuiusque philosophiæ professoris dicantur. Qui quidem omnes in hoc ita conueniunt, vt unusquisque eorum quia sic philosophetur, vt de entibus, quæ sunt vniuersalia separata inter genera generalissima, & species specialissimas, vel ut communius, & de mente recentiorum dicam, qui transcendentia introduxerunt, philosophetur; De ente, inquam,

quod est in vniuersalibus separatis à genere generalissimo usque ad speciem specialissimam, ideo modos omnes omnium simul sumptos appello communem modum philosophandi. Atqui quemadmodum scientiæ suis primis principijs innituntur, quibus principijs maior fides habetur, quàm conclusionibus, cum propter quid unumquodque est tale, & illud magis. Quæ quidem prima uera sint necesse est. Nam si uera non essent, conclusiones ex ipsis in bona consequentia eò minus essent ueræ. Id quod uidere est in communi modo philosophandi, qui, vt ex se unicuique studioso manifestum est, totus innititur ut suis primis principijs quinque Porphyrij prædicabilibus, in quibus consistit vniuersus Platonicus modus philosophandi. Quibus, quemadmodum prima in ordine & Logicæ, & philosophiæ posita sunt sic & prima, & præcipua fides ita habetur ut si in communi modo philosophandi Porphyrius non esset, neque uox neque sensus esset. At opus est huiusmodi principia uera esse, qua conditione infra planum fiet, ipsa uniuersalia Porphyrij carere. Quod si hæc principia non sunt uera, sequitur nec ipsum communem modum philosophandi esse uerum. Illa uero positio est uera, quæ sicut est in re, sic se habet & in mente, & è conuerso, illa non est vera, quæ aliter se habet in re, quàm in mente. At prædicabilia Porphyrij aliter sunt in re, quàm in uoce. Ergo non dicunt uerum. Aliter illa esse in re, quàm in uoce, patet ex Præfatione sui Opusculi, in qua ait, se secundum philosophiam Aristotelis philosophari, reuero tractat puram philosophiam Platonis, quæ ex diametro philosophiæ Aristotelis est contraria: cum qua fieri non potest, ut possit componi. Aliter igitur

gitur in re se habeat, quàm in uoce. Ergo ipsa prædicabilia, quæ sunt prima principia communis modi philosophandi non sunt uera, & per consequens minus uerus communis modus philosophandi. Hæc prædicabilia non esse secundum philosophiam Aristotelis, quia potius ei esse contraria, & prius pluribus in locis nostræ expositionis notauimus, & deinceps in expositione quarundum partium Logicæ Aristotelis, quam modo, si Diuinus fauor aderit, molimur, ostendemus. Verum quoniam sicut uniuersæ philosophiæ, ita & uniuersæ Logicæ Aristotelis hoc Opusculum prædicabilium præponitur; ideò priusquàm Logicæ exponendæ manus admoueamus, necesse duximus ipsum Opusculum inde tollere, & perpetuæ obliuioni tradere, simul minorem propositionem supradicti argumenti pluribus rationibus probando, & ostendendo philosophiam præfati opusculi non esse philosophiam Aristotelis. Primum omnium dictarum rationum non erit ab re ex ijs, quæ ipsemet expertus sum sic argumentari. Si hoc opusculum sicut est præpositum omnibus Libris Logicæ Aristotelis; ita postremo loco positum esset, nemo profectò illud absque tædio legeret. Quoniam manifestè deprehenderet quid, alienum, immo quid omnino contrarium philosophiæ Aristotelis. Verùm quia in principio est positum, & primus omnium librorum & philosophiæ, & Logicæ à studiosus legitur, primus, inquam, ratione methodi: ideò necesse est, ut ei prima, & maxima fides habeatur, cum ipsa sint prima principia, quæ semper, ut deinceps ratiocinabimur, non solum auctoritate Magistri docentis, sed omnium philosophantium omnibus sæculis sic assentientium ita in

mente discentis imprimuntur, ut nunquam postea in dubium queant reuocari. Nam si quis de prædicabilibus Porphyrij hæsitaret, oporteret eum simul de toto illo dubitare, quicquid ut uerum in philosophia, & in Logica didicisset. Ex quo fieret, ut illud & uerum, & non verum simul crederet. Quod fieri non potest. Argumento nobis est rem ita se habere effectus inde secutus. Etenim nobilissimo ingenio Picus, qui tota sua vita vt concordiam duarum philosophiarum ederet, insudauit, ideò non edidit, quia fieri non potest, & quia hoc inconueniens in ipso principio animaduertere non potuit. Quoniam simul & ipsum principium, & uniuersam philosophiam, quam in ipso principio inhęrentem didicerat simul & semel credendum esset, & non credendum, quod fieri non potest. Mihi verò id hac ratione compertum fuit. Dum sine Magistro viuæ vocis darem operam philosophiæ, in scripta solius Aristotelis incumbens, in quibus nec aliquid superfluum, nec aliquid mancum, sed quicquid ad methodum editam cognoscendam est necessarium proculdubio reperitur (loquor autem de hoc genere philosophiæ) Aristoteles fuit summus, & singularis magister methodi. Quando vero mihi opus fuit pro intelligentia verborum Aristotelis aliquam expositionem videre, præ cœteris Angelico doctore, qui maximè omnium est textualis usus sum. Atque ita in studio huius ordinatissimæ philosophiæ postremo loco mihi occurrit, ut hoc Opusculum considerarem, & ita omnino alienum, & contrarium philosophiæ Aristotelis annotarem. Quam ob rem non solum ex hoc loco est tollendum, sed omnino ex memoria studiosorum amandandum. Ob hanc

etiam

etiam rationem est hoc Opusculum è scholis Aristotelis eijciendum, quia nulla pars Aristotelicæ philosophię est eiusmodi, vt in aliquo cuiuspiã eius libri angulo locum possit habere. At dicet aliquis in Topicis, in Metaphysicis, in libro Prædicamentorum, & in alijs, partim in uno loco, partim in alio loquitur Aristoteles de genere, de specie, de differentijs. Quid huiusmodi termini significent, quia Porphyrius non intellexit Aristotelem; ideò in prorsas alio, & omnino contrario sensu ipse de illis in suo opusculo tractat. Conueniunt quidem huiusmodi termini in nomine, at in ratione omnino differunt, ut infra patebit, ita, vt & alij, & à philosophia Aristotelis alieni sint termini. Quare neque secundum partes, neque ut totum est hoc opusculum aliqua pars philosophiæ Aristotelis. Ergo è scholis philosophiæ Aristotelis omnino tollendum. Præterea totum hoc opusculum est de uniuersalibus separatis, quorum unumquodque est unum extra multa, uniuersalium uerò Aristotelis unumquodque est unum in multis. Illa uniuersalia, & res singulares æquiuocè dicuntur: hæc uerò uniuersalia, & res singulares in philosophia Aristotelis uniuocè dicuntur. Quæpropter in illis uniuersalibus nec est scientia, nec demonstratio; in his autẽ uniuersalibus Aristotelis est & demonstratio, & scientia, quoque uniuersalior, & potior, ut in primo posteriorũ capite, x, ubi ait. Formas quidem igitur esse, aut unum aliquid præter multa non est necesse esse si demonstratio erit, sed oportet, ut unum de multis uerum dicat: & nisi hoc modo unum de multis uerum dicat, non erit uniuersale. Ac subiungit, & si uniuersale non erit, nec medium demonstrationis erit: & ideò nec demonstratio erit. Et ideò, infert

fert oportet igitur aliquid unum, & idem in pluribus esse non æquiuocè, idem & capite xviij. & in vj. Topicorum loco 79. tum in vij. libro loco 32. Quocirca in hoc opusculo dicere possumus esse tot errata, quot uerba ita, vt omnino è scholis philosophiæ Aristotelis sit explodendum.

Quoniam item hoc Opusculum inscribitur, Introductio in dialecticam Aristotelis; ideò è scholis philosophiæ Aristotelis tollendum, quia contrarium efficit his, quæ titulo pollicetur. Dum ipse in schola Platonis existens, doctrina contraria Aristoteli, ait se velle introducere in philosophiam Aristotelis, quam ipse ignorabat; quod dum dicit, efficit, vt omnes post ipsum è methodo Aristotelis egrediantur. Facit etiam in ipso methodi principio, vbi agitur de incomplexis prædicamentis, quæ Aristoteles dicit in concreto, substantia, quantum, quale, ut dicant sequaces ipsius, eius introductione instituti in abstracto, substantia, quantitas, qualitas, & sic de alijs. Hoc modo semper exinde post eum extra methodum Aristotelicam egressi quærunt Aristotelem in abstractis, nec vnquam inueniunt, nec inuenire possunt uel infinito labore secūdum communem modum philosophandi quo vtuntur. Testes sunt ipse infinitus diuersorum diuerso modo impensus labor, diuersa dogmata, peregrini termini, qui in textu Aristotelis nusquàm sunt. Terminus, quod quid erat esse in scholis incognitus, sine cuius cognitione fieri non potest, ut cognitio Philosophiæ Aristotelis habeatur. Quod si in aliquo proposito putant se ipso uti sub hac uoce, essentia, uel, quiditas; quiditas, & essentia significant formam vniuersalem separatam: quodquid erat esse, significat for-

mam

mam ſingularem, quæ nec loco, nec tempore, nec mente poteſt ſeparari, ut legitur Metaphyſicorum, Libri quinti capite ſexto. Ex quibus unicuique patere poteſt, quàm diuerſo titulo ab effectu hoc Opuſculum inſcribatur. Tandem ſi aliud ipſius erratum nullum eſſet, ob hoc unum è ſcholis tollendum eſt, quòd in præfatione ſua ipſe de ſe fatetur, ſe neſcire quid ſint illa uniuerſalia, de quibus ipſemet tractat. Quod quidem quàm ucrè dictum ſit, non ſolum ex ſuperioribus aduerſus uniuerſum hoc Opuſculum dictis patet, verum etiam ex his patebit, quæ aduerſus partes ipſius opuſculi deinceps Deo adiuuante, ſumus dicturi. Quia igitur ignarus methodi dux, ideò è ſcholis tollendum.

In tractatum de genere. Cap. II.

DE genere in pluribus partibus ſuæ Philoſophiæ Ariſtoteles tractat. In quinto Metaphyſicorum capite uigeſimo octauo Genus, inquit, dici hoc ſecundum generationem continuam eiuſdem ſpeciei, hoc uerò ut materia. Hoc ſecundum primum mouens eiuſdem ſpeciei. Porphyrius partim ex hoc loco, partim ex primo Topicorum capite quarto putat in ſuo tractatu de genere ſe loqui de mente Ariſtotelis. In illo Metaphyſico tractatu quam plurima penitus non intellexit, ut quod Ariſtoteles dicit. Genus eſſe, quod eſt primum in rationibus. Aliqua uerò, quæ putabat ſe intelligere, confuſiſſimè, & in alio ſenſu, quàm Ariſtoteles ſcripſerat, facit exordium ſui tractatus de Genere dicens.

dicens. Genus esse quandam habitudinem, genus esse generationis principium, & genus dici à loco, in quo quis generatur, sed hoc parum ad rem. Verum de definitione generis, de quo genere ait philosophos loqui videndum est, quàm sit ab Aristotele diuersus. Genus est, inquit, quod prædicatur de pluribus differentibus specie in eo, quod quid est, & subiungit, ut animal. Quorum verborum ex ipsius sententia hic est sensus. Genus esse id, quod prædicatur de pluribus speciebus. Et ideò ait. Genus uidetur continere omnem multitudinem specierum, quæ sub eo sunt. Quod, ait, in eo, quod quid est, intelligit ea, quæ prædicantur in eo, quod quid est, esse ea tantum, quæ sunt in genere substantiæ, ea uerò, quæ sunt in generibus accidentium de suis inferioribus non prædicari in eo, quod quid est, & ideò subiungit exemplum, ut animal. At Aristoteles in primi Topicorum capite quarto, ait, Genus esse id, quod de pluribus specie autem differentibus dicitur, in quæstione, qua quid sit quidque quæritur. Horum autem uerborum non subiungit exemplum, ut animal, sed ut declaret, quid sit quæri huiusmodi quæstione, subiungit. In quæstione autem, qua quid, quidque sit, quæritur, ea dicuntur omnia, quibus accommodate, & apte respondeat his, qui rogantur, quid sit id, de quo agitur. Tum subiungit exemplum. Et si quis rogetur, quid sit homo? rectè respondebit, animal. Sicut procul aspicientibus quadrata, rotunda uideatur; sic Porphyrio consideranti quandam adumbrationem uerborum Philosophiæ Aristotelis, uerba ipsius similia uisa sunt verbis Aristotelicis; reuera plus dissidet, quàm quadrum à rotundo. Sensus autem verborum Aristotelis

telis hoc est. Quod ait, genus esse, quod prædicatur de pluribus differentibus specie, hoc est de pluribus singularibus differentibus specie; non autem de pluribus speciebus, vt Porphyrius in scholis docet. Quod probatur primo ex constructione verborum. Nam ad sensum Porphyrij non potest fieri ita cōstructio, quod prędicatur de pluribus differentibus specie, vt dicat de pluribus speciebus. Ad sensum verò Aristotelis commodissimè fit ita constructio, quod prædicatur de pluribus differentibus specie, vt dicat, quod prædicatur de pluribus singularibus differentibus specie. Deinde quia rationes in philosophia Aristotelis quamuis vniuersaliter dicantur, rationes tamen singularium sunt, non autem vniuersalium. Id quod quanquam in vniuersa eius philosophia, & Logica est videre, ad rem tamen nostram maximè facit caput octauum decimi Metaphysicorum, vbi de specie differentibus ait. Hoc enim est diuersa specie esse; quod cum in eodem genere sint, contrarietatem habent indiuidua existentia. Mox de eisdem specie subiungit. Eadem specie esse, quæcunque contrarietatem non habent indiuidua existentia. Ideò & speciem generis singularem speciem in septimi Metaphysicorum capite quarto appellat his verbis. Non ergo vlli eorum, quæ non sunt species generis inerit quod quid erat esse; sed ijs solum: hæc, ait, videntur non secundum participationem, & passionem, nec vt accidens dici. In libro prædicamentorum, vbi de prædicamentis, idest, de vocibus significantibus, & de prædicatione secundarum substantiarum, & de inhærentia accidentium agit, omnia refert ad ipsa singularia, quæ singularia, & primas substantias, & prę-

cipue, & maximè, & simpliciter substantias, & subiectā omnium appellat. Itaque omnis ratio, & omnis inhærentia refertur ad prima subiecta, idest, ad ipsa singularia, non autem ratio ad rationem; sicut est uniuersale ad genus, & genus ad uniuersale. Omnis nanque ratio est subiecti ratio, non autem ratio, rationis ratio.

Alium insignem errorem in definitione generis committit, ubi & ipse, & Aristoteles idem uerbis dicunt, Genus nempè prædicari in eo, quod quid est, tamen sensu inter se quam maximè discrepant. Porphyrius nanque putat tantum genus substantiæ prædicari in eo, quod quid est; genera uero accidentium de suis inferioribus non prædicari in eo, quod quid est. Idcirco statim subiungit exemplum, ut animal. Aristoteles uerò omnium decem generum unam communem definitionem, quæ uniuocè de omnibus dicit, assignauit, dicens, Genus prædicari in eo, quod quid est. Itaque sicut substantia secunda ut animal prædicatur in eo, quod quid est, de homine, & de boue, & de aliquo homine, & de aliquo boue: sic & quantum prædicatur in eo quod quid est cū de triangulo, & de quadrato, tum de aliquo triangulo, & de aliquo quadrato. Eodem modo dicendum est de unoquoq; genere cœterorū accidentiū. Textus Aristoteli, ex se patens huiusmodi sensum exprimit. Si quis autē dubius esset, dicatne hoc Aristoteles de omni genere, cū exemplū posuit eorū, quæ interrogatur quid sint tantū de homine, dū interrogamur quid sit homo? rectè respōdemus animal esse. Cur non similiter ego afferre possum aliud exemplū in genere accidentis interrogans quid sit, iste triangulus? nonne rectè respondebitur, figura, uel quantum? uel si interrogem quid sit hoc album? nonnè

recte respondebitur, color: uel quale? Quod etiam est uidere in primo Topicorũ capite sexto, ubi ait. Id autem, quod dicit, uel declarat quid alterũ sit, interdum substãtiã significat, interdũ quale, interdum aliud Prædicamẽtum. Alia itẽ, quæ sequuntur, declarant, proposito quouis accidente sigillatim, illud accidens dicere quid est, et significare uel quantũ, uel quale, uel ad aliquid, & sic de cœteris. Quorũ multa exẽpla in libris Topicorũ passim est uidere a principio secundi capitis secũdi libri, ubi incipit: Vnumquodque accidens de suis inferioribus prædicari uniuocè in quid. Quando uero contingit, ut accidens prædicetur de substantia, alia ratio est huius prædicationis. Etenim sciendum est, rationem accidentis nunquam posse prædicari de substantia, nomen uerò accidentis contingit interdũ ut prędicetur. Vt libro prædicamentorũ in tractatu de substantia est uidere, sed hæc prædicatio est per accidens. De genere Aristoteles aliter loquitur in libro prædicamentorum, aliter in libris Topicorum, & aliter in Metaphysicis. Etenim in libro prædicamentorũ sufficit cognoscere quid genus, ut nomen significet quoddam uniuersali, modo cognitionis, quod sensui propinquius est In libris uerò Topicorũ, in quibus est propositũ methodi inueniendi loca argumentorum, in quibus loquitur de genere, ut est prædicabile genus, Hæc quoque cognitio generis nõ est propria, & absoluta cognitio. Huiusmodi rationẽ generis, putabat Porphyrius se de mente Aristotelis recitare, qui quidem quam ab Aristotele sit diuersus puto me satis probasse: in Metaphysicis tandem tertia ratio est loquendi de genere; ubi ait: Genus esse id, quod primo in rationibus dicitur; quæ est propria, & absoluta generis ratio. Sunt

alia quam plurima, quæ de genere in diuersis Methaphysicæ partibus Aristoteles dicit, quæ quia Porphyrium omnino latuerunt, ideò de illis nusquàm meminit.

Quod ait, eorum, quæ dicuntur, alia quidem de uno solo dicuntur, sicut indiuidua, ut Socrates, & hic, & hoc. Socrates, hic homo, hoc lignum, quoniam sunt singularia, & subiecta, de nullo prædicantur, nec alicui insunt. Vt in libro Prædicamentorum. Rationes verò indiuiduæ uniuscuiusque eorum de unoquoque singularium; idest, numero indiuiduorum dicuntur. Quod uerò ait genera, & species, & differentias, & propria, & accidentia de pluribus prædicari communiter, sed non propriè alicui, secundum philosophiam Aristotelis nihil horum uerum est, quia potius in his paucis plura errata, quàm uerba sunt. Primò quoad genera, species, & differentias quoniam & hæc, & ea quoque quorum hæc rationes sunt, sunt æquiuocè dicta, ut supra probatum est; ideò & in hoc proposito, & in quocunque alio, in quo loquitur in suis prædicabilibus de huiusmodi vniuersalibus contrariam doctrinam philosophiæ Aristotelis loquitur. Item errat, quoniam etiam si hæc vniuersalia essent rerum vniuocæ rationes (quod non sunt) positis generibus, speciebus, & differentijs prædicantibus, superfluum est ponere accidés commune. Genera nanque sunt & accidentium genera, species, & accidentium species; differentiæ, & accidentium differentiæ. Quod uerò ait de proprio, & de accidente tum separabili, tum inseparabili, tum communi, omnino ignorabat Philosophiam Aristotelis, ut suis locis probabimus. Postea suo more philosophandi, de ijs digreditur, in quibus sua prædicabilia inuicem differunt.

In

In qua digressione tametsi non desit ubiq; quod illi merito possit obijci; partim tamen breuitati studentes, partim opportuniorem locũ nacti fortasse nõ omittemus. Hoc tamen hic non est prætermittendum, quod ait. A proprio autem differt genus, quia proprium de una sola specie, cuius est proprium prædicatur, & de ijs, quæ sub ipsa specie sunt indiuiduis. quemadmodum risibile de homine solo, & de singularibus hominibus. Hoc manifestus est error. Nã quod proprium est speciei uniuersalis, hoc non est proprium his singularibus, de quibus species uniuersalis prædicatur; sed id commune est omnibus singularibus. Vt risibile proprium est omni homini in specie; risibile uerò in singularibus commune est, & non proprium. risibile nanque cum homine conuertitur: ut homo est risibilis, & risibile est homo. Socrates est, ergo risibilis possumus dicere; at risibilis est, ergo Socrates non possumus dicere.

A differentia deinceps quod ait, & ab ijs, quæ communiter sunt accidentia differt genus, quoniam subiungit, & si de pluribus, & differentibus specie prædicantur differentię, & communiter accidentia; non tamen in eo, quod quid est prædicantur, sed in eo, quod quale quid est, & alia, quæ in proposito sequuntur. Ipse putabat erroneè, accidentia de substantia prædicari; ut in libro Prædicamentoru m est uidere. Accidentia singularia insunt subiectis: idest substantijs, quorum singulorum accidentium ratio nunquàm prædicatur de substantia, nomen verò singularis accidentis aliquando prædicatur de subiecto, & hæc prædicatio est per accidens, sicut quando dicimus, Socrates est albus, ratio albi non prædicatur de Socrate, sed nomen solum; hoc-

que,

que, ut dixi, per accidens. Vniuersale uero accidentis, vel genus accidentis alicuius, nunquàm de singulari substantia prædicatur, sed de uniuersali substantia nihil prohibet prædicari. Sicut quando dicimus hominem esse visibilem, vel colorem in corporea substantia esse; ideò Aristoteles in tractatu de substantia, ait. Eorum verò, quæ in subiecto sunt, plurimis quidem neque nomen, neque ratio prædicatur de subiecto ratio. Accidentis est vniuersale accidens. Neque hoc accidens, neque nomen ipsius accidentis vniuersalis prædicatur aliquando de subiecto. De accidente vero singulari inhærente alicui subiecto subiungit. In aliquibus autem nomen quidem nihil prohibet prædicari aliquando de subiecto, ratio verò vt prædicetur fieri non potest. Vniuersalia, genera, & differentias. accidentium ipse suo commento appellat commune accidentium. Hæc vniuersalia accidentium de suis inferioribus prædicari in eo, quod quid est satis supra probatum est. Ideo errat in his, quæ in hoc proposito dicit: quoniam Prædicantur etiam differentiæ de suis inferioribus in eo, quod quid est, & non vt Porphyrius dicit, in eo, quod quale est. Differentia aliter generis differentia dicitur, & aliter singularis alicuius, & eius speciei. Nam differentia generis genus determinat in eo, quod quale genus est, Ideo dicimus, animal rationale; idest quale animal dicimus, & etiam quale animal significat. De differentijs hoc modo acceptis in quinti Metaphysicæ capite vigesimo octauo dicit. Genus esse, vt in rationibus quod primum inest, quod dicitur in eo, quod quid. Et subiungit, hoc genus, cuius differentię dicuntur qualitates. De hoc modo Prædicantibus differentijs, in libro Prædicamento-

rum

rum ait. Quare quotcunque differentiæ prædicati fuerint, totidem & subiecti erunt. Et in tractatu de substantia. Quare omnia, inquit, quæ substantijs, & differentijs sunt, vniuocè prædicantur. Quod ait Porphyrius communia prædicari in eo, quod quale, non est verum. Nam, vt dictum est, omnia genera, species, & differentiæ accidentium de suis inferioribus in eo, quod quid est prædicantur, & significant quale, quantum, ad aliquid, & cætera suo ordine accidentia, & non quale tantum, ut ipse putabat.

In Tractatum de specie. Cap. III.

SPECIES, ait, est, & ea, quæ sub assignato genere collocatur, secundum quam solemus dicere, hominem quidem speciem animalis; cum sit genus animal, album autem coloris speciem, triangulum verò figuræ speciem. Quare subiungit. Quod si etiam genus assignantes, speciei meminimus dicentes, quod de pluribus, & differētibus specie in eo, quod quid est, prædicatur. & speciē dicimus id quod sub assignato genere est. Ideo ait, genus esse alicuius genus, & speciē alicuius speciē; vtrūq; vtriusq;. Iccirco, cōcludit, necesse esse in vtrorūq; rationibus vtrisq; vti. Qui modus philosophādi est omnino contrarius philosophię Aristotelis. Nā in philosophia Aristotelis species, de qua Porphyrius intēdebat loqui dicitur vniuersale prædicabile, vel species vniuersalis, vel terminus, vel ratio speciei, vel sicut in definitione secūdarū substantiarū ea vocat vnū in speciebus. Species uero absolutè loquēdo singulorū sunt, numero indi

uiduorum,

uiduorum, ſpecies quas quod quid erat eſſe, & quid erat eſſe appellat. Species verò ſubſtantiarum ſunt ſpecies, quas in capite tertio duodecimi Metaphyſicorum triplici nomine vocat, quandam nempe naturam, quod quid, & quandam habitum ad quam. Quædam natura in habentibus animam anima eſt: quod quid ſubſtantiæ eſt ſpecies ad rationem relata; quidam habitus ad quam eſt ſpecies ſingularis, quam quod quid erat eſſe dicit. Quæ quidem ſpecies, & id, cuius eſt ſpecies ſecundum ſubſtantiam idem ſunt. In Platonica philoſophia Genera, & vniuerſalia ſunt principia, & ſubſtantiæ omnium: Ac quò magis vniuerſale, magis principium. Quæ quidem ſicut faciunt, & dicunt eſſe à ſingularibus ſeparata; ſic inuicem alterum ab altero dicunt eſſe ſeparatum. Ideò Porphyrius ait ſpeciem eſſe eam, quæ ſub aſſignato genere collocatur, & poſt ſuperius recitatam ſuam digreſſionem; concludit ſpecies genere definiri, & genus ſpecie. Quaſi verò genus ſit ſpeciei genus, & ſpecies generis ſpecies. Quam definitionem ſicut ineptam, ita impropriam manifeſtè oſtendam. Animal eſt ſpecies ſubſtantiæ, ergo eſt ſpecies abſolutè, ex eius definitione; quod quidem animal ſcimus eſſe genus eorum, quorum eſt genus. Ergo ſpecies genus, & genus ſpecies. Non negamus in philoſophia Ariſtotelis etiam dici poſſe, genus eſſe aliquorum genus, & ſpeciem prædicabilem aliquorum ſpeciem. Sed omninò aliter quàm Porphyrius putabat; ideſt, genus eſſe ſingulorum genus, ſpeciem uero prædicabilem eſſe ſingulorum ſpeciem vniuerſalem. Quod vero, ait, ſpecies generis; Species generis eſt apud Ariſtotelem ſpecies ſingularis. Vt eſt videre libri ſeptimi

Metaphysicæ capite quarto,& libri decimi capite vndecimo. Et horum singularium, & genera immediatè insunt, & species immediatè insunt; non autem mediantibus speciebus genera de singulis prædicantur, ut Porphyrius falso opinabatur.

In Philosophia Aristotelis genera, & species prædicabiles rationes rerum singularium sunt:quarum rationum inter genera, & species possunt esse plures differentiæ respicientes tum genera, tum sibi, inferiora, de quibus prædicantur. Differentia ad genus relata ipsum genus determinat. Differentia ad inferiora se relata prædicatur de suis inferioribus in eo quod quid. Ideò dicimus, iste homo est rationalis, & homo est rationalis. Quando uerò differentia determinat genus dicimus, Animal est rationale. Licet autē hæc exempla in genere substantiæ posita sint, quia cœteris notiora sunt; similiter tamen in genere uniuscuiusque ex accidentibus præ dicātibus de singulis accidētibus,tanquā de primis suis, & simpliciter singularibus intelligantur. Nam sicut animal refertur ad Socratem, sic & color ad hoc rubeum, de quibus in libro prædicamentorum est uidere. Deinde Porphyrius de sua arbore, & de suis generibus generalissimis, & de suis speciebus specialissimis, & de subiecto sui modi philosophandi, quod est separatum à singularibus, & continetur in serie generum,& specierum inter decem genera generalissima, & species specialissimas. Ac cum rationem reddit cur tantum inter genera generalissima, & species specialissimas totus eius modus Philosophandi habeatur, & ad singularia non extendatur? Quoniam, ait, infinita sunt; ideò non possunt sub scientia comprehendi. Hæc omnia non modo sunt

uana quoad Philosophiam Aristotelis, uerum etiam & erronea, & omnino illi contraria, & contradicentia. Series arboris prædicabilium licet satis suo ordine constare uideatur, excepto tamen corpore, quod non est de genere substantiæ, nec habet ullum gradum ipsius substantiæ, sicut nec rubeum, nec dulce, nec leue, quæ sunt de genere qualis, sic & corpus est de genere quanti. Hoc etiam in suis modis Philosophādi conturbat quàm plurimos, non obstāte ipso ordine naturæ, nec autoritate Aristotelis, qui sunt in contrarium sequentes Porphyrium, qui primus hæc docuit. Videntur prima in cognitione, & ueritati, & Aristoteli præualere. Præterquàm quòd est Philosophia hæc Platonica, & ualde animo nostro cognata propter suam immortalem naturā. Ac licet propter perpetuum habitum in omnibus scholis iam a tempore Socratis, & Platonis originem habentem sit ferè factus in scholis innatus: nihil tamen ijs obstantibus omnia hæc sunt Philosophiæ Aristotelis contraria.

Quoniam hæc uniuersalia, quæ sunt unum extra multa, non solum à singularibus sunt separata sic, ut homo; & hic homo, animal, & hoc animal sint ęquiuoce dicta; uerū etiam inuicē sunt ita separata, ut per se intelligātur esse unumquodque generalissimorū, & subalternorū generū, similiter & specierū, in quibus gradus unusquisq; superior de suo inferiori prædicatur tanquàm de subiecto; & ideò in communi modo Philosophandi diuidūt omnem propositionem in subiectum, & prædicatum. In qua serie prædicabilium, uel generum, homo uniuersalis est substantia, quia substantia de homine prædicatur tanquàm de subiecto: animal similiter est substantia,

quia

quia ſubſtantia de animali prædicatur tanquam de ſubiecto. Similiter & de alijs, quæ ſunt in ipſa ſerie arboris dicendum eſt. Quarum propoſitionum unaquæque eſt falſa, quia in ſeptimi Metaphyſicæ capite decimotertio patet nullum uniuerſale ſubſtantiam eſſe. Nam in Philoſophia Ariſtotelis unumquodque uniuerſale refertur ad aliqua ſingularia tanquàm ad ſubiecta; Quando uerò uniuerſale prædicatur de aliquo uniuerſali, illud, quod prædicato ſubijcitur, non eſt ſubiectum, ſed prædicatum, quia etiam tum refertur ad ea, de quo, uel de quibus prædicatur, tanquàm de ſubiecto, uel de ſubiectis, ideſt, de primis ſubſtantijs. Quod autem ait genus generaliſſimum, & ſpeciem ſpecialiſſimam, hi ſunt termini ſuæ ſeparatæ Philoſophiæ, quæ in abſtratis uerſatur. Nam in Philoſophia Ariſtotelis ij termini ſunt uani, quibus in textu nuſquã reperitur Ariſtoteles uſus. Etenim illi termini ſunt uniuerſales relati ad uniuerſalia; apud Ariſtotelem uerò unuſquiſque terminorum uniuerſalium refertur ad ſingularia. Genus circa quod uerſatur hæc Porphyrij Philoſophia non eſt unum, ſed decem genera ſunt, unumquodque eorum continens uniuerſalia à ſingulis ſeparata, quæ ſunt inter genus generaliſſimum uniuſcuiuſque decem generum, & inter ſpeciem ſpecialiſſimam uniuſcuiuſque.

Genus, uel, ut aiunt, ſubiectum, circa quod uerſatur communis modus philoſophandi uariè apud philoſophantes ens eſſe dicitur. ab omnibus tamen ens tranſcedens decem genera, quodque ambiat omnia, quæ dicuntur eſſe. Horum quidam aiunt hoc ens æquiuocè, nonnulli uniuocè prædicari de omnibus, alij uerò, qui accuratius uideatur philoſophari ens tranſcendens ana-

logum; aliqui tandem aiunt habere in anima esse subiectiuum, aliqui obiectiuũ. Philosophia uerò Aristotelis nec est de ente communi decem prædicamentis, quod quidam antiquorum dicebant cum uno cõuerti, nec est de decem separatis casibus uniuersalibus Porphyrij; nec de ente trãscendenti, ut recentioribus placet. Sed est de ipsis singularibus primis substantijs, quarum unaquæque nec in aliquo subiecto est, nec de aliquo subiecto dicitur. Harum quidẽ cognitionem uarijs generibus uniuersalium sciẽtiarum docet, prout diuersitas naturarum exigit. Alia enim est natura physicarum scientiarum, alia Mathematicarum, alia Metaphysicæ speculationis, & alia logicalium rationum tum eorum, quę sunt quoad doctrinam, tum quoad disputationem, tum quoad probationem, tum quoad cõtentionem. In philosophia Aristotelis hoc modo formatur uniuersale prædicabile. Hoc polypodium purgat crassos humores, hoc similiter, & hoc, omnes polypodiũ est hoc, & hoc, & hoc, ergo omne Polypodiũ purgat crassos humores. Hæ rationes in uoce sunt signa rationum, uel passionum, quę sunt in anima, quę animi passiones similiter sunt signa specierũ rerum quæ quidẽ species, & ea, quorũ sunt species, ut in septimi Metaphysicorum capite sexto, secundũ substantiam sunt idem. Ideò uniuersale Aristotelis est unum in multis, quod quidem unum in multis, & ipsorum multorum unumquodque uniuocè dicuntur. Ob has rationes in uniuersalibus Aristotelis fiunt & demonstrationes, & scientiæ, quæ aliter habere non possunt, & quæ quo uniuersaliores, eò potiores. Sicut; si quis nosset ex una sola experientia Polypodij uirtutem, posset dicere hoc habet talem uirtutem, uerum sine dubio non posset dicere

re, an hoc semper? nec ea aliquod, uel unumquodque aliud? Quodsi quis in unoquoque Polypodio idem expertus esset; & similiter sciret idem alios experiri; hic sine ulla hæsitatione demonstratiue sciret & hoc, & illud Polypodium sine dubio habere talem uirtutem, & aliter se habere nõn posse. Quod ille, qui ex sola prima experientia cognitionem haberet, non solum illam certitudinem non haberet, sed semper dubius esset. Quare quòd Porphyrius in suo modo philosophandi dicit singularia sub scientiam non cadere, in suo modo philosophandi uerum dicit, & ratio est, non quam ipse reddidit; sed quia ipsius uniuersalia sunt à singularibus separata, quæ sunt unum extra multa, & ideò singularia, & illa uniuersalia æquiuocè idem dicuntur. Quod uerò ipse, ait, quoniam singularia sunt infinita, ideo ea sub scientiam non cadere, non est uerum singularia esse infinita; semper enim singularia in aliquo numero sunt, & omnis numerus est finitus, ergo singularia non sunt infinita nec ideò sub scientia non continentur, sed quia sunt æquiuocè dicta. In Philosophia uerò Aristotelis singularia continentur, & comprehenduntur sub scientia, & demonstratione, propter prædictas rationes, quibus & id quod ait in primo Posteriorum addendum est. Deficiente aliquo sensu, deficere & eius scientiam. Porphyrius in hoc tractatu de specie quasi epilogum suarum rationum faciens ait. Decem igitur generalissima sunt: specialissima quidem in numero quodam sunt, non tamen infinito. Indiuidua antem quæ sunt, post specialissima infinita sunt. Deinde usque ad finem huius tractatus suo more philosophandi quamplurima tum componit, tum diuidit; omnia tamen, ut se habent

in se-

inseparatis vniuersalibus, in quibus vnumquodque vniuersale inferius subiectum est superioris vniuersalis. Ideò in quodam loco dicit. Genus semper de specie prędicatur. Cum in philosophia Aristotelis quanuis quandoque genus prędicetur de specie vniuersali, semper tamen tum genus, tum vniuersale prędieantur de singularibus, tanquam de subiectis, & primis substantijs. Cū omnis prędicatio, & omnis inhęrentia intelligatur, absolutè, & semper de ipsis singularibus, tametsi contingat, vt & vniuersale de uniuersali prędicetur; quoniam utraque uniuersalia, & illud, quod prędicatur; & illud, quod subijcitur; ambo semper sunt prędicata singularium; idest primorum numero indiuiduorum. Quę hactenus aduersus prędicabilia, licet cursim, & prout animo quędā sese offerunt, annotamus, non dubito quia primo aspectu omnibus incredibilia videnda sint. Quid si de hac Porphyriana arbore, quę suo ordine, & dispositione generum, specierum, & differentiarum in his prędicabilibus tam pulchre accubare videatur, dicerem me posse eam sic euellere, & à suo loco amouere, vt amplius neque radices, neque truncus, nec vlla pars rumorū eius vlla ex parte officio suo fungatur; nōne hoc etiam sit primo aspectu incredibile uidendum? Sed quid incredibilius, quàm modo me audire dicentem, substantiam non esse genus, non genus corporis, non animati corporis, non animalis, non hominis, non Socratis? Non solum substantiam non esse genus generalissimum; sed nec vllo modo genus, nec species quę sunt nata prędicari? Quod sit paucis probabo. Hoc substantia, quam de cęteris omnibus Porphyrius (ait) prędicari, vel est prima substantia, vel secūda. Secunda ideò non est, quia
de

de Socrate, & de Platone non diceret uerum, Socrates est secunda substantia, Plato est secunda substantia; hæ non sunt veræ propositiones, quia & Socrates, & Plato sunt primæ substantiæ, & non secundæ. Quia (item) substantia secunda non est absolutè, & simpliciter substantia, sicut hæc Porphyrij, quam absolutè, & simpliciter substantiam dicit. Secunda substantia est quædam substantia, & non est substantia. Quod quidem Porphyrius ignorabat, sicut & ipsam secundam substantiam cuius non meminit. Quod si quis diceret hanc substantiam esse primam substantiam, prima substantia ideò non est, quia sequeretur in illa arbore, & hominem, & animal, & ijs vniuersaliora esse primas substantias, quod verum non est. Quoniam Aristoteles vbique expressè, & clarè his contrarium loquitur, tamen propter contrarium habitum, & consuetudinem ab hoc inimico homine primo studiosis omnibus successiuè impressum, à nemine adhuc intelligitur, quanuis planus, & ex se patens textus Aristotelis sit. Ego quoque post quadriennium, quo huiusmodi abusus in modis philosophantiũ notare cœperim, modo post finitum iam hoc Opusculum, vix tandem intellexi. Sed ad rem. In principio sexti capitis libri Prædicamentorum, ait, substantiam esse, quæ propriè, & principaliter, & maximè dicitur, quæ neque de subiecto aliquo dicitur, neque in subiecto aliquo est: ut quidam homo, & quidam equus. Quod clarius dici potest, substantiam de nullo prædicari? In medio uero eodem tractatu reddens rationem cur substantia maximè propriè substantia dicatur, aliam non assignat, nisi quia alijs omnibus subijcitur, & alia omnia de ipsa prędicantur, atque ideò substantiam maximè propriè substantiam

stantiam dici. Quod si substantia omnibus subijcitur, & de nullo prædicatur, & ideò substantia dicitur, profectò substantia Porphyrianę arboris est falsa substantia; quoniam de omnibus prædicatur; & nemini subijcitur. Ad hæc, in quinti Metaphysicorum capite octauo, postquā quædam, quæ substantiæ dicuntur, enumerasset, subiungit. Hæc uerò omnia dicuntur substantiæ, quoniam non dicuntur de subiecto, sed de eis cœtera dicuntur. Si substantia dicitur de subiecto, quomodo non dicitur de subiecto? Sin non dicitur, ut Aristoteles docet, quomodo erit uerum quod Porphyrius somniauit? In septimi uerò Metaphysicorum toto capite decimo tertio, & decimo quarto probat efficacissimis rationibus nihil eorū, quæ sunt uniuersalia, ut de alijs prædicantur, substantias esse. Ac sicut singulare, & uniuersale non possunt esse simul in eodem, sic nec substantia, & prædicabile possunt esse in eodem. Essent enim contraria simul. Dicet fortassis quispiam, propter consuetudinem horum prædicabilium. Nonne omne uniuersale prædicabile est? Respondemus, Non. Nam & cœlum est quoddam uniuersale, quatenus quædam caussa uniuersalis. Substantiæ item separatæ quædam caussa uniuersalis, & super omnia præpotens Deus est absolutè omniū uniuersalis caussa; & tamen nullum horū uniuersalium est prædicabile uniuersale. Item uniuersale singulariū substantiarum, ut substantiarum non est prædicabile de alio subiecto. Quod syllogismo inductiuo sic probatur. Nec aliquis homo, nec aliquis equus, nec aliqua arbor, nec aliqua terra in quantum primę substantiæ est prædicabilis de aliquo subiecto, ut ex definitione substantiarum patet. Substantia est aliquis homo, aliquis equus, aliqua

arbor,

arbor,& aliqua terra. Ergo substantia non est prædicabilis de aliquo subiecto. Atqui quoniam Porphyrius, in sexto capite de cōmunitatibus, ait, perempto genere, uel differentia simul perimi ea, quæ sub eis sunt, ideò ob has, & alias quam plurimas caussas perempto huius Porphyrianæ arboris genere generalissimo, tota ipsa arbor, ita perimitur, ut ampli' nulla pars ipsius arboris suo officio fungatur. Hæc sentētia Porphyrij ut est modo in hoc meo proposito mutilatè accepta in rationibus sic se habet, sed integra, ut est ab ipso in suo tractatu edita ducit originem ab illo præcipuo Platonico, & suo errore, in quo pręcipua, & prima principia & caussæ statuuntur uniuersalia, & genera, quo uniuersaliora, eò potiora, singularia uerò & postrema, & ab uniuersalibus dependentia. Quare apud eos sublato uniuersali tolluntur & singularia. Quæ ut Porphyrius exemplis declaret suam mētem de hac sentētia subiungit, scribens. Quemadmodum enim si non sit animal; non est equus, neq; homo. Item subdit. Si non sit rationale, nullū erit animal, quod ratione utatur, homo singularis est, quòd ratione utatur; & ipsa singularia sunt tū sub genere, tum sub differentia. Equidem ideò hunc præcipuum errorem uoco Porphyrij, quia circa pręcipuum Philosophiæ, est, & contradictoria se habet ad præcipua, quæ sunt philosophiæ Aristotelis. Nā Arist. in duodecimi Metaphysicorū capite sexto ait. Ea, quæ uniuersalia dicimus nō sunt, sed singularia simpliciter sunt. Et in libro Prædicamētorū capite sexto. Quare alia, inquit, oīa aut de subiectis primis dicūtur substātijs, aut in subiectis eis sunt. Ac subiungit. Nō ergo existentibus primis substātijs impossibile est aliquid alliorū esse. Ad quorū confirmationē eodem capite, ait. Speciē magis esse substantiā, quā genus. Quoniam primæ substantię propinquior. Tandē in fine capitis unde

cimi eiusdē libri Prędicamentorū, ait. Est autē oratio uera nequaquā caussa, ut res sit, at res uidetur quodāmodo caussa orationi, ut uera sit. Ac subiungit. Eo enim, quia res, est, aut nō est, uera ratio, aut falsa dicitur. Substātia, ut in expositione, libri Prædicamētorū quā modo molimur erit uidere, prædicatur æquiuocè de primis, & de secūdis substantijs: tū de substātijs quæ ut causa substantię sunt; sicut cœlū, substātiæ primo mouentes, & super omnia Deū benedictū, quam totius uniuersi ipsum bonū, & ipsum optimū appellat. Porphyrius quandam confusam cognitionē de substantia, habuit, & ideò nec ista, nec distinctionem nominum æquiuocè, & uniuocè prædicantium nouerat.

De differentia. *Cap.* *IIII.*

IN tractatu de differentia est idem uidere, sicut & in præcedentibus esse tot errata, quot sunt uerba, si cum Philosophia Aristotelis conferantur. Præcipuus, uero est, quia putat se loqui de differentia, cū nō loquatur de differētia, sed de diuerso. Deinde ea, quę Porphyrius de diuerso loquitur, ea non loquitur secundū Philosophiam Aristotelis, sed quædam sua inuenta suo more; Quę magna ex parte confundunt cōmunem modū philosophandi. De differētia, & de diuerso Aristoteles in decimi Metaphysicæ capite quinto sic ait. Differentia uerò, & diuersitas aliud est, quorū reddēs rationē, subiungit. Diuersum nanq; est illud à quo diuersū est, nō est necesse aliquo esse diuersum, idest, nō est necesse, ut aliquo tertio sit diuersum. Ob hanc caussā. Etenim omne, quodcunq; sit ens, aut idē, aut diuersum est. Postea de differētibus, quia aliquo tertio differat, ait. Differens uerò ab aliquo, differens aliquo est: idest, aliquo tertio. De quo tertio subdit. Quare necesse est aliquid idem esse,

quo

quo differunt ea, quæ differunt. De quo item tertio ait. Hoc uerò idem aut genus, aut ſpecies eſt Quod probat inductio ne, inquiens. Omne nanque differens, aut genere, aut ſpecie differt; genere, quorum non eſt communis materia, neque mutua generatio: ut puta, quorum alia prędicationis figura eſt. Specie uerò, quorum idem eſt genus. In quo propoſito de genere ait. Dicitur nanque genus id, quo ambo ea, quæ differunt, ſecundũ ſubſtãtiã idẽ dicuntur; ideſt ſicut homo, & equus, ſecundũ genus idẽ dicunt, & album, & rubeũ ſecundũ colorẽ; quoniã tum genus, tum ſpecies uniuerſalis, tum differentia, tã ſubſtãtiæ, quã accidentium prędicatur de ſuis inferioribus in eo quod quid. Ideò dixit ſecundũ ſubſtantiã idem dici, De quibꝰ in propoſito tractatus de genere dictum eſt. Ex quibꝰ patet ea, quæ differunt, aliquo differre, hocq; aliquid eſſe uel genus, uel ſpeciẽ. Quare quęcunque differunt, uel genere, uel ſpecie differunt. His addit in quinti libri Metaphyſicorũ capite quinto; tertio proportione; ideſt, analogia ea differre. Quamobrẽ quęcũq; Porphyrius ſomniat differre, cõmuniter, propriè, uel maximè propriè uana ſunt. Quæ utinã uana ſicut ſunt, ita eſſent habita ſtudioſis, profectò nõ eſſent in ſcholis cauſſa tantæ cõfuſionis. Quod uerò ait alteritate differre Socratẽ à Platone, uel à ſe ipſo; hoc non eſt eos differre, ſed diuerſos eſſe. Alteritas eſt terminꝰ Philoſophię Platonicæ quid uniuerſale ſeparatũ à ſingularibus ſignificans: ſicut & eius oppoſitum dicebant identitatẽ. At in Philoſophia Ariſtotelis, quæ eſt de ſingularibus, idem, & diuerſum ſunt termini ij ſignificãtes ſicut ſingularia, ita uniuerſalia, & genera talium ſingularium. Nec uerò Socrates à Platone differt alteritate, ſed ſunt diuerſi homines tametſi ſint in eadẽ ſpecie. Sunt diuerſi, quia ſingulares. Nã alia materia, alia ſpecies, & aliud mouens Socratis;

alia uerò materia, alia ſpecies Platonis, ut in duo decimi Metaphyſicorum capite quinto. Quod ait Socratē à ſe ipſo differre quatenus ſenē, & puerum, uel quatenus aliquid facientem, uel nō facientē. His Socrates à ſe ipſo non differt, ut ipſe confusè philoſophatur nec alius, uel diuerſus eſt. Quoniā Socrates ſuſceptiuus eſt cōtrariorū ſine ſui mutatione unū, & idem manēs, quod maximè eſt propriū ſubſtātiæ. Socrates uerò albus, uel ſenex, agens, uel non agens Socrates per accidēs eſt, non autē Socrates per ſe, uel abſolutè dictus, idē indiuiduus ſemper manēs, non obſtāte auctoritate argutiſſimi doctoris Roberti Holkot, qui cū Porphyrio magis quā cum Ariſtotele maluit ſentire de hoc loco; vt eſt uidere in argumētis determinātibus decimā quintā ſuarum quæſtionum. Si termini cōmuniter differre, propriè differre, ꝓpriiſſimè, differre, diferre ab alio, differre à ſe ipſo, alteritas, accidens inſeparabile, differentia, quæ alteratum facit, differentia, quæ aliud facit, differentiæ alterantes, ſimpliciter differentiæ collati cum ſobrietate, ut ita dicam, ordinis, & cum proprietate terminorum Philoſophiæ Ariſtotelicæ, profectò, ſit cum bona uenia lectorum dictum, uerba temulenti hominis uidentur, uel potius uana ſomnia. Verè uana inquā, quibus utinam ut uanis adhuc fides non eſſet habita, profectò ſtudioſi tot ſæculis non caruiſſent ſplendore, tot genere tā nobilis Philoſophiæ. In propoſito quod ait de ſua ſpecifica differētia, terminus bene quidem ſonat, ſed quod ait per ipſum ſignificari eſt de præcipuis ſuis erroribus. Nā ipſe putabat tātum in genere ſubſtantiæ eſſe ſpecificas differentias, non autē in genere alicuius ex accidentibus. At in Philoſophia Ariſtotelis ſpecificæ differētiæ ſicut ſunt in genere ſubſtantiæ, ſic ſunt & in quouis ex generibꝰ accidentium. Quod ait, animali enim aduenięs rationalis

diffe-

differentia aliud facit, dictum est secundum eius modū Philosophandi, in quo non tantum uniuersalia, & genera sunt separata à singularibus, sed etiā genera, differentiæ, & species inuicē sunt separata. Hæc uerò omnia Aristotelis referunt ad ipsa singularia, & prædicātur de ipsis singularibus, tanquā de subiectis. Quod deinde subdit. Animali enim adueniens rationalis differentia aliud facit. Nescit quid dicat. Nam animal ut gen⁹ est materia eius, cuius est genus, rationalis uerò differētia aduenīes generi facit rationale, idest, fecit, ut quod erat potētia; hoc idem ut actu esset, & nō aliud. Quod posteà subdit. Eius autem, quod est moueri alteratū solum à quiescente fecit. Nescit nec quid sit motus, nec quid alteratio, tātum enim qualitates sensibiles alterātur, ut in septimo physicorum capite secundo traditur. Diuisio differētiæ, quam facit, nec ullo ordine naturæ, nec aliqua necessitate consequentię ductus facit. Quare nec usquàm in textu, nec textui Philosophiæ Aristotelis aliqua ex parte potest aptari. Quod de specifica differētia, ipse putabat tātum in genere substantiæ esse specificā differētiā. In Philosophia Aristotelis specifica differētia sicut est in genere substantiæ, sic est & in quouis genere accidentiū, quorum exēplis tota Topica sunt referta. Quādo uerò dicimus substantiā à substantiā differrē propter diuersitatem aliquorum accidentium. Sicut cum alterā nigrā, alterā albā dicimus; tunc substantia à substantia differt secundum accidens. Quādo autē album à nigro dicimus differre; tum eorum specificam differētiam dicimus. Posteà quamplurima confuse dicta sequantur, quę pτereo, ne & lectori sint tædio, sicut & mihi. Deinde, quod ait, Illæ igitur, quæ per se sunt in substantiæ ratione accipiuntur, nec quid sit substātia, scit, nec quid sint ea, quæ in primi Posteriorū capite quarto dicant per se inesse. quoniā

&

& unumquodq; accidẽs in sua ratione habet ea, quę insunt ei per se, sicut hoc album per se color dicit. De differẽtijs autem loquẽs, ait. Quę quidẽ p se sunt non suscipiunt magis, & minus. In tractatu de substantia Arist. ait, pręter substantiã, & ea, q̃ sunt quãta determinata, oĩa alia suscipere magis, et minus. Et ideo etiã differentię eorũ, color per se inest corpori, & suscipit magis, et min⁹. Itẽ color p se inest huic albo, & color suscipit magis, & minus. Quod ait. Esse autẽ vnicuiq; unũ; & idẽ neq; intensionem, neq; remissionẽ suscipiens est. Nescit quid sit esse, nec quid substãtiæ esse, nec quid accidentiũ esse. Nam substantiæ esse, nec determinatæ quãtitatis suscipit magis, & minus; cœterorum uerò accidentiũ omniũ esse suscipit & magis & minus. In philosophia Aristotelis materia est cum sensibilis, tum intellectiua, forma est quod quid erat esse, & etiam ratio ipsius quod quid erat esse; Totum uel est singulare, sicut Socrates, ex materia, & forma singulari, uel est uniuersale, sicut homo ex materia uniuersaliter dicta, & ex ratione ipsius, quod quid erat esse. In rationibus uerò genus non est sicut materia, immo est materia in rationibus, & differentia & terminus, & definitio, & ratio. Ex quibus omnibus in hoc tractatu perstrictis unicuiq; constare potest, omnia alia à me ut uana missa facta sicut & hæc non esse secundum philosophiam Aristotelis dicta, & per consequens ab illis in scholis sinceritatem philosophiæ Aristotelicæ perturbari. Quare omnia hæc cum ipso nomine auctoris è scholis extrudenda.

In Tract. De Proprio. Cap. V.

ARistoteles in primo Topicorum capite tertio ait. Proprium est, quod uicissim prædicatur, & non declarat naturam rei, & capite quarto ad distinctiorem cogni-

cognitionem ait Proprium est, quod quid sit res non explicat, in solo inest, & uicissim de illo solo prædicatur. Hoc modo absolutè loquendo de proprio, proprium est. Illud uerò, quod alicui, uel ad aliquod tempus est proprium, nō est absolutè proprium, sed alicui proprium, uel in aliquo tempore proprium. Hæc de proprio propria methodo dicta esse unicuique constare potest, & quam à Porphyrio ineptè tractentur, quæ de proprio scribat, quamque confuse.

In Tract. De Accidente. Cap. VI.

Absque dubio puto in hoc capite Porphyrium nescisse, an de accidente absolutè dicto, an de accidente quatenus inest substantiæ, an de accidēte prædicabili tractet? Sed quandam farraginem sine ullo ordine tum de una natura, tum de alia, tum de tertia, cōmiscere uidetur. Nam quod ait, accidens est, quod adest, & abest sine subiecti corruptione, Hoc est dictum de accidente absolutè dicto, & de accidente quatenus inest substantiæ. Quod deinde ait, hoc accidens est separabile, illud uerò inseparabile, hæc est eius uoluntaria nominis institutio absque ulla necessitate facta, nec illa philosophia Aristotelis indiget. Immo terminos philosophiæ confundit, dum alia ratio est eorum, quæ re sunt separabilia, alia uero eorum, quæ ratione tantū sunt separabilia. Quod, ait, accidens est, quod eidem contingit inesse, & non inesse, hoc de accidenti, quatenus substantiæ inest, loquitur. Postremo, quod ait. Accidens est, quod sic neque genus est, neque species, neq; proprium, semper autem in subiecto est subsistens, hoc de accidente prædicabili erat ei dicendum, quod de titulo libri præsupponitur, qui est quinque uocum prędicabilium. Sed quoniam nesciebat quomodo accidens esset prædicabile,

bile, ideò nec in cœlo, nec in terra, nec in me... existens tractatum de accidente terminauit. Nomen tamen acci-dentis singularis de substantia prædicatur: sicut quando dicimus Socrates est albus, nomen albi de Socrate dicitur, & hæc prædicatio est per accidens: ratio verè huius accidentis fieri non potest, ut aliquando de substantia prædicetur. Accidentis vniuersalis nomē nonnunquam prædicatur de substantia uniuersali, ratio uerò ut prædicetur fieri non potest. Sicut nigrum de Aethyope. Ideò dicimus Aethyops est niger, non autem dicimus, Aethyops est uisus congregatiuus. Nec nomen, nec ratio accidentis uniuersalis prædicatur de substantia, ut in libro prædicamentorum. Genera, differentiæ, & uniuersalia omnium accidentium de suis inferioribus prędicantur in eo, quod quid est. Quorum exempla sunt quamplurima in Topicis, & passim in tota philosophia.

His paucis tametsi breuiter aduersus hoc Opusculum hactenus notatis, puto facile patebunt unicuique errores, quibus cętera, quæ agit de communitatibus, & differentijs quinque uocum referta sunt. Mihi uerò propter illam, quã tacunque sit, quam habeo cognitionem puritatis philosophiæ Aristotelis, profectò uerba Porphyrij iam tædio sunt, nec possum odio non prosequi hominem, qui tenebris suis obruit hoc nobile genus philosophiæ, qui eius studiosos in inextricabilem labyrinthum ita intrusit, ut uanis eius uniuersalibus labore sine fine torqueantur. Ac quo quis magis exactè nititur, ut philosophetur, eò magis perplexus difficultatibus laboret, ita ut & odio affectus & tædio hominis à fide apostata hic finem facio. Quare ea quæ hactenus dicta sunt satis fortasse erunt, ut hoc nomen è scholis profligetur. Quare sit iam.

FINIS.